

*Svend Gissel (udg.): Sjællands stifts landebog 1567. (Rosenkilde og Bagger, 1956). 260 s.*

Den meget centrale kilde – landebogen fra 1567, navnlig kendt gennem J. A. Fridericias og Svend Aakjærs studier – er hermed i mønsterværdig form udgivet af bibliotekar Svend Gissel for »Udvalget for udgivelse af kilder til landbefolkningens historie«. Landebogens optegnelser – det viser de lige nævnte studier – er værdifulde i mange henseender, ikke blot for egnshistoriske undersøgelser, men også når det gælder almene samfundsforhold. Udgaven viser, at landebogens materiale endnu ikke nær er udtømt, og det må derfor stærkt påskønnes, at udgiveren på så udmærket måde har lettet det videre arbejde med denne kilde gennem omfattende noter og ikke mindst ved meget vejledende registre.

*Vagn Dybdahl.*

*Alfred Kaae: Ulfborg, sogn og saga. II. (Kaaes Forlag, Kronhede-Ulfborg, 1956). 256 s.*

Første bind af lærer Kaaes Ulfborg-historie (anmeldt i Jyske Samlinger Ny række, II bind, 3. hæfte) var en farverig, utraditionel bog, der momentvis næsten boblede over af forfatterens glæde ved stoffet. Andet bind følger i højere grad lokalhistoriens sædvanlige baner – således som de hidtil har formet sig. Det er et spørgsmål, hvorvidt man på disse områder skal vedblive med at dække emnerne totalt i den fortællende tekst, om ikke det var muligt og mere formålstjenligt for den lokalhistoriske skildrings almene værdi at lade en hel del f. eks. personal- og slægtshistoriske oplysninger indgå i et særligt leksikalsk afsnit. Når Kaaes bog måske i mindre grad er tyngt af disse detaljer – og personnavnestoffet er enormt – skyldes det stadig hans stilistiske særpræg: den fortrolige tone og evnen

til midt i opremsningen at lade en god historie lyse op.

Bogen gennemgår sognets herregårde, dets gårde og byer, kirker og præster, degne og skolevæsen samt sognestyret. Sidst og ikke mindst vigtigt bringer den en lille skildring af stationsbyen Ulfborg, der har morsomme enkeltheder, men desværre er blevet lidt for megen kiggen ind ad egne vindever. Sognet og byen kan dog være vel tjent med Kaaes arbejde, præget som det er af sin forfatters dybe interesse og samlerflid. Stillet over for den alene må såvel kritik af enkeltheder som mere indgående principielle betragtninger, særlig hvad angår behandlingen af stationsbyen, forstumme.

*Finn H. Lauridsen.*

*Gunnar Sandfeld: Nye Tider. Struer bliver købstad. (Christensens Bogforlag, Struer 1957). 400 s.*

Lektor Sandfeld i Struer fortsætter på disse fire hundrede sider den Struer-historie, han udgav et første bind af i 1955 under titlen »Fra en helt anden tid«. Både her i tidsskriftet og andre steder i fagpressen blev bogen fremhævet for dens store almene værdi. Det samme må gælde fortsættelsen, der dækker tiden 1900–1920, i visse henseender er den tilmed bedre. Her kan det ikke være stedet at komme ind på detaljespørgsmål, hvor fristende det end kan være, men i stedet må blot henvises til den almindelige vurdering af 1. bind (Ny række, 3. bd., s. 206 f.), og det må endnu en gang understreges, at den, der vil studere eller blot kende dansk samfundshistorie omkring år 1900 simpelthen ikke må gå uden om Sandfelds værk.

*Vagn Dybdahl.*

*Herluf Hegnsvad: Hans Nielsen Smed og hans slægt. Et bidrag til »de stærke jyder«s historie. (1956). 339 sider.*

Pastor Herluf Hegnsvad har i flere mindre arbejder beskæftiget sig med